

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 21/2014

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Jon Olav Holvik

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter
forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt
kompensasjonsordning.

Beslutningsdato: 14. april 2015

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas delvis til følge. Skadelidte har krav
på ytterligere 20% av full kompensasjon (65 G)

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Skadelidte tjenestegjorde i ██████████ i fire kontingenter i periodene ██████████ og ██████████.

Av belastende hendelser under tjenesten, har skadelidte fortalt at han var vitne til at et israelsk fly bombet en palestinsk sjekkpost, hvor mennesker skal ha blitt drept. Skadelidte befant seg utenfor fare. Skadelidte har videre fortalt at han var med på et par hendelser hvor de ble beskytt. Skadelidte skal ikke ha vært vitne til at noen ble skadet eller drept under tjenesteperiodene.

SPK sitt vedtak bygger på spesialisterklæring avgitt av Helge Haugerud 27. november 2013 og på sakens øvrige dokumenter. SPK er av den oppfatning at spesialisterklæringen til dr. Haugerud drøfter årsaksfaktorene til skadelidtes uførhet grundig, og finner derfor å kunne legge vurderingen til grunn.

Dr. Haugerud konkluderer med at skadelidte ikke har diagnosen PTSD, men at skadelidte tilfredsstiller diagnosen F 62.0 Vedvarende personlighetsforandring etter katastrofale livshendelser, Diagnosen F 32.1 Moderat depressiv episode og F 10.1 Skadelig bruk av alkohol. Etter dr. Haugeruds vurdering er det kun diagnosen F 62.0 Vedvarende personlighetsforandring etter katastrofale livshendelser som kan knyttes til FN-tjenesten. Skadebetinget medisinsk invaliditet anslås til 20%.

I forbindelse med krav om menerstatning og uførepensjon, har psykiater Leif Roar Falkum 29. august 2011 avgitt spesialisterklæring overfor NAV. I denne spesialisterklæringen konkluderes det med at skadelidte mest sannsynlig har utviklet PTSD som følge av FN-tjenesten. I tilleggserklæring av 9. mai 2013 fastholder Falkum diagnosen PTSD, samt årsakssammenheng mellom opplevelser under FN-tjenesten og den psykiske diagnosen. Den medisinske invaliditeten økes til 25%.

Skadelidte ble 31. januar 2014 innvilget 100% uførepensjon.

SPK har i vedtak av 15. mai 2014 innvilget skadelidte 30% av full kompensasjon etter kompensasjonsordningens Del II (65 G). SPK vurderer saken dithen at skadelidte ville blitt delvis ufør også om tjenesten tenkes bort.

Advokat Holvik har på vegne av sin klient påklaget vedtaket. Skadelidte hevder at det er sannsynliggjort at det er årsakssammenheng mellom tjenesten og hans psykiske lidelser. I klagen blir det videre hevdet at SPK har foretatt en forholdsmessig oppdeling av erstatningsansvaret, og at dette bygger på en uriktig forståelse av det rettslige årsaksbegrepet.

Advokat Holvik hevder på vegne av sin klient at SPK ikke har oppfylt sin bevisbyrde knyttet til om skadelidte ville blitt delvis ufør uansett om tjenesten tenkes bort. Skadelidte mener han har krav på full kompensasjon tilsvarende 65 G.

Skadelidte møtte sammen med sin advokat. SPK var også tilstede i møtet.

2. Nemndas vurdering

Det legges til grunn at skadelidte er påført varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i en internasjonal operasjon. Det er videre på rene at skadelidte i dag er 100 % varig ervervsufør. Skadelidte ble ved SPKs vedtak av 15. mai 2014 innvilget 30% av full kompensasjon. SPK har i sitt vedtak lagt til grunn at skadelidte ville blitt delvis ufør om tjenesten tenkes bort. Det sentrale spørsmålet i saken er etter dette om den psykiske belastningsskaden er årsak til hele eller deler av at skadelidtes ervervsmessige uførhet.

Kravene til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Kravet til årsakssammenheng er ikke oppfylt dersom det foreligger andre selvstendige årsaker til uførhet. I den sammenheng presiser at det etter gjeldende erstatningsrett ikke er grunnlag for forholdsmessig oppdeling av erstatningsansvaret.

Det er i utgangspunktet skadelidte som bærer bevisbyrden for at den psykiske belastningsskaden er årsak til skadelidtes ervervsmessige uførhet. Dersom staten hevder at skadelidte uansett ville blitt helt eller delvis ufør om tjenesten tenkes bort, er det staten som har bevisbyrden for dette. Det vises i den forbindelse til Rt. 1999 s. 1473.

SPKs vedtak bygger på at ervervsuførheten er et resultat av flere selvstendige årsaksfaktorer, og at det ikke er sannsynliggjort at tjenesten er nødvendig betingelse for hele uførheten. SPK mener således at skadelidte ville blitt delvis ervervsufør også om tjenesten tenkes borte.

Det er innhentet sakkyndig erklæring i medhold av forskriften § 3 og etter særskilt fastsatt mandat. Den sakkyndige, dr Haugerud, besvarer mandatet tilfredsstillende. I spesialisterklæringen konkluderes det med at skadelidte ikke har en PTSD-lidelse, da skadelidte oppfyller noen, men ikke alle kriteriene for diagnosen PTSD. Denne konklusjonen avviker fra den tidligere spesialisterklæringen avgitt av dr. Falkum overfor NAV, hvor dr. Falkum konkluderer med at skadelidte har PTSD som følge av FN-tjenesten. I den forbindelse vil nemnda bemerke at spesialisterklæringen til dr. Falkum er avgitt uten at det er innhentet opplysninger fra tiden før FN-tjenesten. Spesialisterklæringen er således mangelfull, da den sakkyndige ikke har hatt tilgang til opplysninger av betydning forut for tjenesten.

Det er dokumentert at skadelidte allerede forut for tjenesten har hatt psykiske plager i form av depressiv reaksjon etter brudd med en kjæreste i 1976. Skadelidtes adferdsmønsteret med en depressiv reaksjon etter brudd i nære relasjoner, gjentar seg når skadelidte i 2007 igjen opplever et samlivsbrudd. I den forbindelse vises det til dr. Haugeruds spesialisterklæring hvor det fremgår:

«Et annet moment er at [redacted] i 2006/07 gjennomgikk et samlivsbrudd, samtidig som han flyttet fra [redacted] til [redacted]. Dette representerer i seg selv livshendelser som kan forårsake psykisk lidelse. Det er fra tidligere kjent at [redacted] er sårbar og har reagert sterkt på brudd/konflikt i nære relasjoner. Han hadde en depressiv reaksjon etter brudd i kjæresteforhold i 1976. Hans reaksjoner på denne typen traumer anses derfor ikke å ha sammenheng med FN-tjenesten. [redacted] alkoholbruk har variert over tid med en tendens til å øke forbruket i vanskelige depressive (perioder).

Jeg vurderer derfor at det er mindre enn 50% sannsynlig at [REDAKERT] som følge av FN-tjenesten har utviklet F 32.1 Moderat depressiv episode og F 10.1 Skadelig bruk av alkohol.»

For nemnda fremstår det som en vesentlig mangel ved Falkums erklæring at han ikke har hatt tilgang til opplysninger om skadelidtes helsetilstand forut for tjenesten. I særdeleshet gjelder dette fordi skadelidtes reaksjonsmønster i forbindelse med samlivsbrudd i 2007 har klare likhetstrekk med bruddet i 1976. I begge tilfeller ga hendelsene umiddelbare og til dels svært uttalte psykiske reaksjoner som medførte kontakt med helsevesenet. Etter bruddet i 1976 sykemeldet i tre uker og fikk antidepressiv behandling i tillegg til beroligende tabletter. Dette i motsetning til hans reaksjoner etter tjeneste, som først kom til uttrykk mange år senere. Dr Haugerud finner derfor i motsetning til Falkum, at skadelidtes reaksjon på samlivsbrudd, ikke anses å ha sammenheng med FN-tjenesten.

Dr. Haugerud har i sin spesialisterklæring konkludert med at skadelidtes funksjonsfall skyldes tre psykiatriske diagnoser. Fra erklæringen hitsettes:

«Det er svært vanskelig å skulle angi i hvilken grad den psykiske belastningsskaden, altså diagnosen F 62.0 har hatt for dette funksjonstapet. F62.0 har utviklet seg over tid, og det er holdepunkter for at dette kan ha startet allerede på slutten av 1980 tallet. Denne type plager er likevel ikke angitt som årsak til legekonsultasjoner eller sykemeldinger før 2010. Det kan være en indikasjon på at denne tilstanden har hatt relativt liten innflytelse på hans funksjonssvikt. I 2007 gjennomgår han samlivsbrudd, og det som kan forstås som depressiv reaksjon (søvnproblemer, vekttap). Han får etter pga dette forlenget fristen for å ferdiggjøre lærerutdanningen. I 2010 går han på en ny «smell», denne gangen i relasjon til lærerjobben. Symptombilde fra den perioden fram til dd er preget av angst og depresjon, sammen med «flash-back» etter opplevelser under FN-tjeneste. Det er pt tre psykiatriske diagnoser som bidrar til [REDAKERT] funksjonssvikt. Jeg vurderer det slik at depresjonen og alkoholmisbruk har størst forklaringsvekt. Alkoholmisbruket representerer etter min vurdering den sterkeste negative prognostiske faktoren.»

I sin forklaring for nemnda har skadelidte benektet å ha et skadelig forhold til alkohol. Nemnda er av den oppfatning at det er noe mangelfullt dokumentert om skadelidte har et skadelig forhold til alkohol. Det er dog tydelig omtalt i de sakkyndige erklæringene, og i Haugeruds undersøkelse av skadelidte fremkommer indikasjoner på problematisk eller skadelig bruk av alkohol.

Nemnda mener det ikke er grunn til å stille spørsmål ved om skadelidte er påført en psykisk belastningsskade som følge av tjenesten. Nemnda er imidlertid av den oppfatning at skadelidtes psykiske belastningsskade ikke har påvirket ham i spesielt stor grad, og at han har fungert greit i etterkant av tjenesten. Nemnda viser i den forbindelse til at skadelidte var stabilt i arbeid frem til han i [REDAKERT] pådro seg en skade i skulderen. I etterkant av dette gjennomførte skadelidte en omskolering pga. skulderskaden, og ble utdannet lærer. Det er i den foreliggende dokumentasjon ikke holdepunkter for at skadelidte har hatt et høyt aktiveringsnivå. Den psykiske belastningsskaden skadelidte ble påført som følge av tjenesten, fremstår etter nemndas syn ikke av en slik alvorlighetsgrad at den kan forklare et totalt funksjonsbortfall. Etter nemndas syn er det ikke sannsynliggjort at den psykiske belastningsskaden er årsak til hele skadelidtes ervervsmessige uførhet. Skadelidtes ervervsmessig uførhet skyldes flere selvstendig virkende årsaker. Nemnda viser i den forbindelse til at dr. Haugerud i sin spesialisterklæring setter ulike årsaker i sammenheng med skadelidtes funksjonssvikt. Nemnda mener etter dette at det er sannsynliggjort at skadelidte uansett ville ha vært delvis ervervsufør om tjenesten tenkes borte.

Nemnda mener etter dette at det er tilstrekkelig sannsynliggjort at skadelidte ville hatt psykiske plager også om tjenesten tenkes borte.

Nemnda viser til at dr. Haugerud i sin spesialisterklæring har lagt til grunn at skadelidte har en varig skaderelatert psykisk lidelse som tilsvarer en varig medisinsk invaliditet på 20 %. SPKs har i sitt vedtak innvilget skadelidte 30 % av full kompensasjon. Etter nemndas syn vil en varig medisinsk invaliditet på 20% tilsi en noe høyere ervervsmessig uførhetsgrad. Nemnda finner at skadelidtes ervervsmessige uførhetsgrad som følge av den psykiske belastningslidelsen påført i internasjonal tjeneste, utgjør 50 %. Konsekvensen av dette er at skadelidte har krav på 50 % av full kompensasjon. Det er allerede utbetalt kompensasjon for en varig ervervsmessig uførhetsgrad på 30 % etter skadelidtes psykiske plager. Skadelidte tilkommer ytterligere 20 % av 65 G, beregnet med grunnlag i grunnbeløpet på oppgjørstidspunktet, jf. forskriften § 4 andre ledd.

For klageomgangen har advokat Holvik fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand på totalt kr. 38.750,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 15,5 timer. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Kravet dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas delvis til følge. SPK skal utbetale ytterligere 20 % av 65 G.

Utgifter til juridisk bistand i klagebehandlingen dekkes med kr. 38.750,- inkl.mva.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 5. juni 2015

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder